КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

_____ Л. К. Задорожна

«31» серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійна програма Педагогіка вищої школи

2021-2022

Робоча програма складена на основі наскрізної програми практики для освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи» підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, розглянутої та схваленої на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту (протокол №1 від «30» серпня 2021 р.) та затвердженої на засіданні Вченої ради КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» (протокол №5 від «31» серпня 2021 р.)

Розробник: Павленко К. М., старший викладач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

Протокол №1 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри _____ Костенко Р. В.

Гарант освітньої програми _____ Кузнєцова Н. В.

Вступ

Програма науково-дослідної практики складена відповідно до освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи» підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Під час науково-дослідної практики здобувачі поглиблюють та закріплюють теоретичні знання з усіх дисциплін навчального плану, добирають матеріал для виконання кваліфікаційної роботи, поглиблюють теоретичний етап, розробляють та проводять емпіричний етап дослідження відповідно до плану написання кваліфікаційної роботи. Практика спрямована на формування у фахівця – випускника магістратури умінь і навичок професійної діяльності на дослідницькому рівні. Науково-дослідна практика, з одного боку, забезпечує більш глибоке засвоєння змісту навчальних дисциплін, а з іншого, є шляхом фінального етапу підготовки магістра, є свідченням його готовності до наукової роботи як виду педагогічної діяльності у вищій школі. Її реалізація дає змогу втілити набуті здобувачами компетентності, знання, уміння та навички для опрацювання теоретичних і практичних питань під час підготовки та здійснення наукової діяльності.

Предметом науково-дослідної практики є практично-прикладні аспекти сучасної педагогічної теорії, рекомендації щодо їх засвоєння і практичного застосування у майбутній професійній діяльності.

Науково-дослідна практика повинна відповідати напряму наукових досліджень здобувача вищої освіти магістратури. Під час такої практики надається можливість використати нові методи та отримати необхідні результати досліджень, що їх проводить здобувач вищої освіти при написанні кваліфікаційної роботи.

Місце науково-дослідної практики згідно структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми в структурі освітнього процесу визначається міждисциплінарними зв’язками з дисциплінами: методологія і організація науково-педагогічних досліджень, освітній менеджмент, методика викладання у вищій школі, педагогіка вищої школи, педагогічна майстерність та етика викладача, освітні вимірювання, організація науково-дослідницької роботи зі студентами, нормативно-правове забезпечення освітньої діяльності.

1. Мета та завдання науково-дослідної практики

Метою науково-дослідної практики є набуття здобувачами вищої освіти досвіду самостійної дослідницької роботи та опрацювання методики її про-

ведення; поглиблення теоретичних знань у сфері вищої освіти, проведення експерименту та підбір фактичного матеріалу для написання кваліфікаційної роботи; формування вмінь і навичок аналізу наукових та інформаційних джерел; проведення емпіричного дослідження та використання комплексу дослідницьких методів.

Здобувачі вищої освіти під час проходження науково-дослідної практики мають вирішити наступні **завдання:**

- ознайомлення зі структурою, науковою проблематикою та результатами наукової роботи закладів вищої освіти та провідних фахівців щодо обраного напряму досліджень;
- аналіз теоретичних джерел за обраною науковою проблемою, пов'язаною зі спеціалізацією кафедри та відповідно до наукової проблеми дослідження щодо майбутньої кваліфікаційної роботи;
- визначення стану розробки питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та зарубіжній літературі;
- визначення структури та основних завдань магістерського дослідження;
- оволодіння методикою обробки та аналізу отриманих емпіричних даних;
- апробація основних теоретичних та практичних положень кваліфікаційної роботи (у формі виступів на конференціях, доповіді на засіданні науково-методичного семінару кафедри, опублікування тез доповіді тощо).

Процес проходження науково-дослідної практики спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) **інтегральної** компетентності – Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

б) **загальних** компетентностей (ЗК):

ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК3.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6.Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК10.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

в) **спеціальних** компетентностей (СК):

СК1.Здатність проєктувати і досліджувати освітні системи.

СК2.Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері вищої освіти й педагогіки.

СК7.Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.

СК8.Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

СК9.Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

Кінцеві **програмні результати навчання**, формуванню яких сприяє проходження практики.

ПР1.Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

ПР2.Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

ПР6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

ПР9.Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

Очікувані результати навчання. У результаті проходження науково-дослідної практики магістрант повинен:

знати:

− сутність та особливості методології наукового дослідження;

− основні принципи роботи з емпіричною базою дослідження;

− методи наукових досліджень;

− види інформаційного забезпечення та використанні джерел інформації у науково-дослідній роботі;

− наукознавчі та методологічні основи наукових досліджень;

− особливості організації науково-дослідної роботи;

− вимоги до оформлення результатів науково-дослідної роботи;

− етичні та правові основи науково-педагогічної діяльності;

− теоретичні засади організації освітнього процесу та методики викладання у закладі вищої освіти;

вміти:

− організовувати і проводити заняття з дисциплін, які викладаються на кафедрі;

− аналізувати заняття, проведені провідними викладачами кафедри та іншими практикантами;

− застосовувати понятійний апарат методології наукових досліджень;

− відбирати та аналізувати необхідну інформацію;

− формулювати мету та завдання наукового дослідження;

− планувати та проводити емпіричні дослідження;

− порівнювати отримані результати дослідження із теоретичними обґрунтуванням проблеми;

− формулювати висновки наукового дослідження;

− оприлюднювати та впроваджувати результати науково-дослідної практики;

− складати звіти та доповіді.

2. Бази практики

Основним базовим об’єктом науково-дослідної практики є кафедри закладу вищої освіти, відповідно до спеціалізації та наукової проблеми дослідження майбутньої кваліфікаційної роботи. Науково-дослідна практика може проводитися також на базі науково-дослідних закладів, відповідних профільних кафедр закладів вищої освіти, наукових та аналітичних підрозділів підприємств, установ, організацій, відомств, бібліотек тощо, які проводять науково-дослідні роботи чи здійснюють розробки та мають наукові здобутки у сфері наукової проблематики здобувачів вищої освіти.

3. Права і обов’язки учасників практики

3.1. Керівник практики від кафедри

Основними обов’язками відповідальних за науково-дослідну практику від кафедри є:

− організація та проведення настановної конференції для здобувачів вищої освіти кафедри та надання їм необхідних документів перед початком практики;

− забезпечення своєчасності формування здобувачами вищої освіти індивідуальних графіків проходження практики;

− своєчасне проведення настановної конференції з науково-дослідної практики, ознайомлення здобувачів вищої освіти з вимогами до оформлення документації з практики, системою звітності та критеріями оцінки з практики, які регламентуються відповідною нормативною та методичною документацією з організації та проведення практики;

− консультування практикантів щодо термінів і порядку проходження практики, оформлення документів з практики та захисту звіту;

− звітування на засіданні кафедри про підсумки практики;

− розробка та надання здобувачам вищої освіти індивідуальних завдань

та інших указівок для проходження практики;

− контроль за своєчасністю формування та виконанням індивідуальних графіків проходження практики здобувачами вищої освіти;

− консультування здобувачів вищої освіти щодо виконання індивідуального завдання практики та оформлення документів з практики;

− своєчасне оформлення відгуку і попередня оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці на підставі перевірки звіту з практики, результатів виконання індивідуального завдання та інших документів з практики;

− здійснення, у разі необхідності, вибіркового контролю за проходженням практики здобувачами вищої освіти безпосередньо на базі практики.

3.2. **Керівник практики від бази практики:** забезпечує науково-методичне керівництво у процесі проходження практики і контроль за виконанням плану, перевіряє і оцінює кінцеві результати, пише характеристику та перевіряє і підписує звіт здобувача вищої освіти по завершенні роботи.

3.3. Обов'язки практиканта. Здобувач вищої освіти:

− до початку практики на настановних зборах, а далі в індивідуальному порядку, має одержати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

− систематично працювати над виконанням завдань за програмою практики;

− у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, зазначені в індивідуальному графіку проходження практики та вказівками безпосереднього керівника;

− висвітлити результати виконаної роботи та оформити їх у звіті про проходження практики;

− своєчасно надати на кафедру звітні документи та у належний термін захистити матеріали практики.

4. Зміст практики

4.1. Програма науково-дослідної практики передбачає два змістові модулі:

Змістовий модуль 1. Організація і здійснення наукової роботи у закладі вищої освіти.

Змістовий модуль 2. Науково-дослідна діяльність здобувачів вищої освіти (за темою магістерського дослідження).

4.1.1. Змістовий модуль 1. Організація і здійснення наукової роботи у

закладі вищої освіти включає наступні питання:

- організація наукової роботи у закладі вищої освіти. Планування наукової роботи. Звітність про виконання наукової роботи ;
- організація наукової роботи на кафедрі. Планування наукової роботи. Звітність про виконання наукової роботи ;
- організація наукової роботи науково-педагогічного працівника. Планування наукової роботи. Звітність про виконання наукової роботи ;
- форми організації наукового спілкування у закладі вищої освіти: симпозіуми, наукові конференції, наукові семінари, круглі столи тощо;
- форми організації науково-дослідної роботи зі здобувачами вищої освіти (наукові гуртки, проблемні групи тощо);
- типи наукових видань закладу вищої освіти (наукові вісники; наукові записки; матеріали симпозіумів, наукових конференцій, наукових семінарів тощо);
- взаємодія між закладами вищої освіти і науковими бібдіотеками, науковими установами тощо.

4.1.2. Змістовий модуль 2. Науково-дослідна діяльність здобувачів вищої освіти (за темою магістерського дослідження).

Опрацювання змістового модулю 2 передбачає поглиблення і систематизацію матеріалів з теоретичної частини кваліфікаційної роботи, підготовку і проведення експериментальної частини, обробку отриманих результатів, розробку методичних рекомендацій з теми кваліфікаційної роботи.

Змістовий модуль 2 включає крім цього наступні види робіт:

- підготовка тез до публікації у науковому збірнику;
- підготовка виступу з мультимедійною презентацією матеріалів на науковій конференції здобувачів вищої освіти і молодих науковців;
- участь у науковому семінарі кафедри;
- участь у проведенні круглих столів, майстер-класів тощо.

4.2. Основні завдання науково-дослідної практики відображаються в індивідуальному графіку.

Здобувач вищої освіти здійснює відмітки та записує зміст і обсяг виконаної роботи у щоденник практики, а також її результати протягом всієї практики. Фактичне виконання засвідчують керівник практики закладу освіти, на базі якого здобувач вищої освіти проходив практику, та керівник практики від кафедри з відміткою про вчасність його представлення.

Результатом практики має стати отримання наукових результатів, які бу-

дуть використані у подальших наукових дослідженнях практиканта, на підставі яких буде уточнено мету, об’єкт, предмет дослідження за темою магістерського дослідження та будуть покладені в основу виконання кваліфікаційної роботи.

5. Оформлення звітної документації

Матеріали до звіту з науково-дослідної практики готують здобувачі вищої освіти протягом усієї практики. Робочі записи про хід практики щоденно заносяться до щоденника, де фіксують результати роботи за день, згідно плану і програми практики, роблять записи про виконання індивідуальних завдань з практики.

Результати роботи на кафедрі та результати виконання індивідуального завдання оформляють у вигляді звіту з практики. Він повинен містити заголовок, індивідуальне завдання, вступ, змістовну частину і висновки. На титульному листі вказують найменування практики, місце та терміни проведення, прізвище здобувача вищої освіти і керівника практики від академії і бази практики. В звіті повинні міститися результати виконання розділів індивідуального завдання. Бажано, щоб у звіті були наукові, методичні, організаційні, інноваційні пропозиції щодо покращення якості освітнього процесу закладу освіти, форм оцінювання, підвищення продуктивності взаємодії науково-педагогічного/педагогічного складу та здобувачів освіти.

Звіт пишеться літературною українською мовою, з дотриманням ділового, наукового стилю викладу, на папері формату А4, ілюструється (за необхідності) графіками, схемами, таблицями, опитувальниками та іншим ілюстративним матеріалом необхідним виконання індивідуального завдання для проведення дослідження з темою магістерської роботи і підшивається в папку. Обсяг звіту до 8-10 сторінок друкованого тексту.

Звіт про науково-дослідну практику оформляється згідно з вимогами чинного ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».

6. Підбиття результатів практики та залік

По закінченні науково-дослідної практики здобувачі вищої освіти повинні представити на кафедру звіт про проходження практики.

Захист звітів здобувачів вищої освіти здійснюється на кафедрі педагогіки та освітнього менеджменту. Залік з практики диференційований і проводиться в формі захисту звіту перед комісією. Завідувач кафедри

педагогіки та освітнього менеджменту призначає комісію у складі двох-трьох викладачів кафедри для прийому заліків з практики. У склад комісії, за можливості, входить керівник практики від бази практики.

До захисту звітів з практики допускаються здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму практики, представили звіт, оформлений у відповідності з установленими вимогами, та отримали позитивну оцінку (відгук) керівника практики від бази практики.

Оцінка за практику заноситься у заліково-екзаменаційну відомість та у залікову книжку здобувача вищої освіти за підписом керівника практики.

Здобувачі вищої освіти, які не виконали програму практики без поважних причин, можуть бути направлені на практику повторно або представлені до відрахування з Академії, як такі що не виконали навчальний план.

7. Рекомендована література

Основна література

Законодавчі і нормативні документи

1. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. Вид. офіц. Введ. З 01.07.2016. Київ: крНДНЦ, 2016. 16 с.
2. ДСТУ 3008-2015. Документація, звіти у сфері науки і техніки. К.: Держстандарт України, 2015.
3. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу Комунального закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».
4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 №1556-18. - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
5. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text
6. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text
7. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. – https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text
8. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19

Підручники та навчальні посібники

1. Збір і обробка матеріалів дослідження: Лекція / Під ред. Даниленко О.А. Львів: ЛКА, 2016.

2. Добронравова І.С. Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки. Київ, 2008.

3. Кисельова О.І., Коломієць Л.В., Грабовський О.В., Волков С.Л., Большакова О.В. Теорія навчання та організації наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. Одеса: Вид-во ТОВ «Лерадрук», 2017. 263 с.

4. Кисельова О.І., Волков С.Л., Коломієць Л.В. Організація та проведення наукових досліджень. Навч.-метод. посіб. Одеса: Вид-тво ТОВ «Лерадрук», 2019. 184 с.

5. Лудченко А.А. Основы научных исследований: учеб. пособие. Киев: Знання, 2010. 114 с.

6. Марцин В.С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Львів: Ромус-Поліграф, 2012. 128 с.

7. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. За ред. І.С. Добронравової (ч. 1), О.В. Руденко (ч. 2). Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.

8. Науково-педагогічне дослідження : навч. посіб. для магістрантів. Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семеног, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь. Суми : СОІППО, 2015. 190 с.

9. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. за ред. А. Є. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

10. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / укладач Е. В. Колісніченко. Суми : Сумський державний університет, 2012. 83 с.

11. Основи наукових досліджень: Організація наукових досліджень: Конспект лекцій. Уклад. Н.І. Бурау. Київ: НТУУ «КПІ», 2017. 33 с.

12. Пілюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Славенко Е.І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навч. посіб. Київ: Ліб-ра, 2004. 344 с.

13. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2007. 254 с.

14. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2013. 240 с.

15. Цехмістрова Г.С. Методологія наукових досліджень. навч. посіб. Київ: Видав. дім «Слово», 2012. 280 с.

16. Цибульов П. М. Основи інтелектуальної власності: навч. посіб. Київ: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005. 108 с.

Додаткова література

1. ISO 5966:1982 «Documentation – Presentation of scientific and technical reports».

2. Кисельова О.І., Коломієць Л.В. Методи експертних оцінок у процесі експертизи навчального процесу у вищих навчальних закладах. *Збірник наукових праць Одеської державної академії технічного регулювання та якості*. 2016. Вип. 2(9). С.18-21.

3. Кун Т. Структура научных революций. Москва, 2002. 382 с.

4. Сидоренко Л.І. Аксіологія постнекласичної науки. *Сучасна українська філософія: традиції, тенденції, інновації* : зб. наук. праць / відп. ред. А.Є. Конверський, Л.О. Шашкова. Київ, 2011. С. 204–222.

5. Степин В.С. Философия науки. Общие проблемы. Москва, 2006.

6. Сурмін Ю. Майстерня вченого: підручник для науковця. Київ: Навч. метод центр освіти в Україні, 2006. 207 с.

7. Таланова Ж.В. Докторський і постдокторський рівні рамки кваліфікацій: теоретико-методологічний аспект. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2010. № 4. С.20-29.

8. Шейко В.М., Кушнаренко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. Київ: Знання-Прес, 2002.

9. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради. Автор-упорядник Л.А. Пономаренко. Київ: Ред. «Бюл. Вищої атестат. коміс. України»; Вид-во «Толока», 2005. 80 с.

8. Електронні інформаційні ресурси

1. Вища освіта. Інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://vnz.org.ua/

2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://dnpb.gov.ua/ua/

3. Інститут вищої освіти НАПН України [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ihed.org.ua/

4. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ipood.com.ua/

5. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua.

6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/

7. Одеська національна наукова бібліотека [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://odnb.odessa.ua/